UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Octogesimustertius ar. de q[ui]nq[ue] que queruntur [...] Thoma[m] circa virginitate[m]. p[ri]mo in quo consistit virginitas. Q[uod] licita est [vir]ginitas. Q[uod] virginitas est virtus specialis. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

nes que neſcierūt viri torū et adduxerunt eas ad caſtra in ſylo. Caſtra ſunt angeli. Geneſ. xxxij. Caſtra dei ſunt hec. Sylo iterpretatur auulſio/reſtitutio. et certe amiſſio facta per angelos cadentes/ſpecialē habebit reſtitutionē ꝑ virgines ſtantes. de conſe. diſt. j. hi duo. Chriſti cōformitate. Apoc. xiiij. Hi ſequuntur agnum quocūq; ierit. Virgines ſequūtur agnū: q2 ei per incorruptionē ſpecialiſſime cōformātur. preall. c. Sap. vj. Incorruptio facit eſſe proximum deo. Gaudij ſingularitate. Apoc. xiiij. Nemo poterit dicere cāticum niſi illa. cxliiij. milia. Hoc eſt ſingulare prorſus gaudiū canticis exultationis et laudis de incorruptione et virginitate procedēs. Caſtitas et virginitas tranquillam facit vitam. j. Timo. ij. ibi. Tranquillam vitam agamus in omni pietate et caſtitate. q. d. Nō ſufficit virginitas abſq; alijs bonis operibus. Grego. in homil. Nec caſtitas ergo magna eſt ſine bono opere: nec bonū eſt aliquod opus ſine caſtitate. vnde Luc. xij. Sint lumbi veſtri precincti: et lucerne ardētes in manibus veſtris. Grego. Nulla ſunt bona cetera: ſi occulti iudicis oculis caſtitatis teſtimonio nō approbātur. Magna pulchritudo et vera glia caſtitas et virginitas. Judith. xvj. Erat enim virtuti caſtitas adiuncta ⁊c. vſq;/Erat aūt feſtis diebus ꝓcedēs cū magna gloria. Iſido. Caſtitas eſt pulchritudo inuiolata ſanctarum. Res eſt angelica. Chryſo. Caſtitas res eſt angelica ꝑ quā ſolū ſingulariter hoīes angelis aſſimilātur. Bern. Differūt inter ſe homo pudicus et angelus. ſed felicitate: nō merito. ſed etſi caſtitas illius felicior: huius inde cognoſcitur eſſe fortior. Bern. Solā caſtitas mores iſtius beate vendicat regionis in qua neq; nubēt neq; nubentur. Mat. xxij. prebēs quodāmodo terris experientiā cōuerſationis celeſtis. Miniſtrū dei facit. pſ. c. Ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabit. ij. ad Cor. vj. In oībus exhibeamus nos ſicut dei miniſtros ⁊c. Et infra. In caſtitate. Cor confortat. Judith. xv. Confortatū eſt cor tuū eo ꝙ caſtitatem amaueris. xxxiij. q. v. tūc ſaluabitur. vbi ponitur triplex caſtigatio. Iſti ſunt eunuchi qui ſe caſtrauerūt ſancti ꝓpter regnū celoꝝ. Mat. xix. Chryſo. Illa eſt glorioſa cōtinētia: nō quam trāſgredi nō pōt neceſſitas debilitatis corporis vel nature: ſz quā cōplectiť volūtas ſancti propoſiti.

¶ Articulus. lxxxiij.

Queritur aūt ſecūdum ſanctū Tho. in. ij. ij. q. cl. circa virginitatē quinq;. Primo in quo conſiſtit virginitas. Secundo vtrum ſit licita. Tertio vtrū ſit virtus. Quarto de excellētia eius reſpectu matrimonij. Quinto de excellentia eius reſpectu aliarum virtutum.

¶ A

In quo virginitatē cōſiſtere ſit dicendum.

Ad primū videť ꝙ nō cōſiſtit in carnis integritate ꝓpter definitionē Augu. ſ. poſitā in. §. pri. ver. Eſt aūt ꝙ virginitas eſt in carne corruptibili ⁊c. Item q2 ſm eū eſt pudicitia que eſt in animo. vt. ſ. dixi. §. pri. ver. et eſt ſciēdū. Preterea carnis integritas videť conſiſtere in ſignaculo virginalis pudoris. Sed nūq; abſq; virginitatis preiudicio frāgiť illud ſignaculū. dicit eñ Augu. Eſt aūt vberior felicior q; fecūditas nō ventre graueſcere: ſed mēte grādeſcere. Illa filios doloris: iſta filios parturit gaudij et exultationis. Itē Augu. Ipa cōtinētia nequāq; ſterilis eſt: ſed fecunda mater filioꝝ gaudioꝝ. Illa filijs replet terrā: iſta celū. ad hec. xxxij. q. j. nuptie. xxxiij. q. v. tūc ſaluabitur. Illa eſt multe ſolicitudinis: iſta quietis. Gilibertꝰ. Virginitas eſt curarū ſilētiū: pax carnis: redēptio vitioꝝ: principatus virtutū. Illa eſt bonū: iſta melius. Hiero. ad Pāmachiū. et. ſ. dixi. §. pri. ver. ſed cōtra eſt. Tātū eſt inter nuptias et virginitatē: quātū inter nō peccare et bñfacere. Immo (vt leuius dicā) quātū inter bonū et melius. illa comparať ſpinis: iſta roſis. Hiero. ad Euſtochiū. Laudo nuptias: ſz q2 mihi virgines generāt: lego de ſpinis roſam: de terra aurū: de conchis margaritā. Itē q2 chriſtꝰ nō de corrupta naſciť/ſz de virgine: eſt ratio ſm Aug. de ſancta virginitate ſup illud Luc. j. Ad virginē. Illū eñ decēter ſolū virginitas parere potuit: q̄ in ſua natiuitate parē habere non potuit. Oportebat eñ caput noſtrū ꝓpter inſigne miraculū ſm corpus naſci de virgine: qḋ figuraret mēbra ſua de virgine. xxvij. q. j. nuptiarū. eccleſia ſm ſpiritū naſcitura. Itez Chryſ. ſup eodē. c. ibi. Qm virū nō cognoſco. Quinimmo eoipſo cōtingeť ꝙ es cōiugis inexperta. nā ſi virū experta fuiſſes: nō digna cēſereris hoc miniſterio: nō q2 pfanū ſit cōiugiū: ſz q2 virginitas potior. Decebat eñ cōem oīm dominū et in natiuitate nobiſcū participare: et ab ea diſcrepare. Q2 eñ ex vtero naſceretur/habuit cōe nobiſcū: ꝙ aūt abſq; ꝯcubitu naſcereť/plus a nobis obtinuit. Penetrās magnus Climacus pfunditatē vere virginitatis et caſtitatis ait. Caſtitas vel virginitas eſt nature i corpore appropriatio ieſu chriſti: dñs amabilis: ſcutū cordis ſuperterreſtre: ſupnaturalis et ſupglorioſa abnegatio nature: et vere corporalis et mortalis et corruptibilis ſupmirabilis ad incorporeos coaptatio. Caſtus eſt q̄ amore et cōcupiſcentia ſancta amorē et cōcupiſcētiā et ignē igne immateriali repercutiēs extinguit. Iſte eſt canon. i. regula. diſt. iij. canon. caſtiſſime caſtitatis: eque ſimiliter ſup aīatis et inanimatis rationabilibus atq; irrationalibus corporibꝰ affici. Principiū quidē caſtitatis/nō cōſentiēs cogitatio et preter idolū. i. imaginationē turpē ex turpibus reſperſio. Medium caſtitatis/naturales motus ſup multitudinē alimētoꝝ et ſolū ſine idolis exiſtēres: et a colluuionis reſperſione liberi. Finis vero/mortificatio corporis premortuis cogitationibus. Si iſtud eſt vere caſtitatis et virginitatis argumentū/immobilē eſſe in phantaſmatibus ſomnioꝝ: iſta penitꝰ terminatio luxurie fluxū ſuſtinere in cogitationibꝰ vigilātem. In introducēdis. i. nouitijs corporis lapſus vt plurimū ex delicijs habēt fieri. In medijs ꝟo ex alta ſapiēdi elatione. In ijs vero q̄ pfectioni appropinquāt ex eo tātūmodo qḋ primū iudicēt. Caſtitas eſt dei ꝓprietas et ſimilitudo ſm ꝙ homini poſſibile eſt. Mater vero caſtitatis q̄es ſolitaria cū obediētia. Eſt in ſomnis fluxus ex multitudine eſcarū et quietis. Alter eſt ex ſupbia: qñ in diuturna nrā influxibilitate inflamur: et rurſum ex eo qḋ primū iudicemus. Alter ex demonum inuidia: vt ex hoc ꝙ altiſſimam poſſideat humilitatem.

¶ B

Caſtimonie gradus.

Secūdū Cheromonē in collatione de caſtitate in lib. coll. Jo. caſſi. Sex ſunt caſtimonie et vere virginitatis et pfecte gradus: quibus ad inuiolabilē cōſcēditur puritatē. Primus eſt ne vigilās impugnatione carnis monachus elidať. Scḋs ne mēs illiꝰ voluptarijs cogitatiōibꝰ immoreť. Tertiꝰ ne femineo vel tenuiter ad ꝯcupiſcētiā moueatur aſpectu. Quartꝰ ne vigilās vel ſimplicē carnis pferat motū. Quintꝰ ne animi quū memoria gñatiōis humane vel tractatꝰ rō/vel neceſſitas lectiōis igeſſerit: ſubtiliſſimꝰ mētē volūtarie actiōis pſtringat aſſenſus. Sextꝰ ne illecebroſis phātaſmatibus feminarū vel cuiuſcūq; vel dormiēs illudať. Idē. Hec eſt vere ꝯſummatio caſtitatis: que nō ipugnās carnalis ꝯcupiſcētie motꝰ/ſz toto horrore deteſtās/iugē atq; imobilē ſui retinet puritatē: nec pōt quid aliud eē q̄ ſctitas. Hoc aūt fiet qñ iā deſinēs. Gal. v. caro aduerſus ſpm̄ cōcupiſcere: deſiderijs eiꝰ virtutiq; cōſenſerit: ceperintq; ſibi pace firmiſſima federari: et iocūdiſſime habitauerint fratres. ſ. corpꝰ et aīa i vnū. Idē ibidē. Hec eſt ꝯſummatio caſtitatꝭ: vt vigilātē monachū oblectatio libidinis nulla pſtringat: vt q̄eſcētē nō fallat illuſio: ſz quū dormiētē tm̄ ſopite mētꝭ icuria cōmotio carnis oppſſerit: quēadmodū ſine vlla titillatiōe voluptatꝭ excitata eſt: ita etiā ſine vllo pruritu corpis cōquieſcat. ¶ C Singulare eſt ꝓuilegiū v̄ginitatis. Primo q2 replet paradiſum. vt. xxxij. q. j. nuptie. Scḋo q2 ſola eſt q̄ cū fiducia pōt deo/aīas pſītare. in autenť. de lenoni. §. ſcimus. colla. iij. Tertio quia eſt principium aliarum virtutum. in autenť. quomodo opor. epiſco. et reli. cleri. ad ordina. dedu. §. neq; autem ſacras.

Virginitatis priuilegia.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quarto ſola virgo conſecratur.xxvi.diſ.acutius. Quinto
aureolā habēt virgines ſicut martyres ⁊ predicatores. vt
ſ.diſti.xxxii.q.v.ſi paulus.de hoc legit̃ ⁊ no.ex̃ de pba.cau-
ſa matrimonii. Pauci hoc priuilegiū habent.l.diſt.q: tua.

An corrupta poſſit cōſecrari.

¶ D Hic quero nūquid cū corrupta pōt diſpēſari vt cō
ſecretur? ſed nō determinat per quē. Et credūt quidā ꝙ in
hoc caſu per epm poſſit diſpenſari. quū nō ſit ei prohibitū
ſm idq̄ð no.l.diſt.in ſumma. et facit ꝓ hoc.xxvii.q.i. virgi-
nem que. Poteſt inquā ſi occultū eſt aliquā eſſe corruptā:
et ſubeſt cauſa rationabilis diſpēſandi: vtputa vitatio ſcā
dali: vel alia cauſa: maxime vbi ſine viri admiſtione ꝑ abu
ſionē aliquā facta eſt corruptio: q: dubiū poteſt eſſe de iu-
re vtrū iſta corruptio abuſiua faciat irregularitatē in mu-
liere. per ea que. ſ. de hac materia notaui in. §. preractato.
ver. et notandū. cū ver. ſeq. in ar.lxxxii. Cum notorie corru
pris nō credūt iſti ſimplicē epm poſſe diſpēſare. et hoc pro
pter ſcandalū. ⁊ q: non legitur in hoc caſu fuiſſe aliquādo
diſpēſatū. ſm Archidia. dn̄m meū qui ita no.xxvi.diſt.acu
tius. in gloſ. numquid. In quo.c.gloſ.ordi.no. ꝙ ideo epā
nō virgo cōſecratur q: ſignificat eccleſiā militantē in qua
ſunt boni ⁊ mali. de cōſe.diſ.iiii.eſt vnitas. Sacra virgo ſi-
gnat eccleſiam triūphantem: vbi nō eſt macula nec ruga.
Ephes.v.ex.di.ꝗuis. ¶ E Si vir votū virginitatis ha
bens adiūgatur vxori: nō dimittat vxorē: ſed tribus annis
peniteat.xxvii.diſt.ſi vir. Dicūt quidā ꝑ hoc.c.ꝙ poſtꝙ cō-
trahit: abſolutus eſt a voto: ſed faciet penitentiā de voto
violato: ⁊ pōt nedū reddere debitū: ſed exigere. Sed hoc
non credo ꝙ abſoluat a voto: nec ꝙ poſſit petere debitū:
q: quantū ad ſe adhuc votū tenet: vt nō exigat. op.arg.ex̃
de iureiurā.quāto. vbi dicit̃ ꝙ iuramentū obſeruari debet
quatenus pōt: ſed ius matrimonii nō cōpellit debitū exi-
gere: q: hoc libertatis eſt: ſed compellit eum reddere. Vn
de dicēdū eſt ꝙ pōt ſine peccato ſoluere: q: ad hoc eſt obli
gatus: ſed nō pōt ſine pctō petere: q: faceret contra ꝓmiſ-
ſum: et ſic cōtra cōſciētiā: et edificaret ad gehennā. ex̃ de
ſen.excō.inquiſitioni.cū ſimi. Et iſtius ſentētie fuerūt In-
noc. et Bern. ⁊ Io. ex̃ de cōuer.cōiu.quidā.⁊.c.accedēs. in
gloſ.ii. que fuit gloſ. Io. de hoc etiā no.xxvii.q.ii. agatho-
ſa. Itē vouentibus virginitatē nō ſolū nubere/ſed velle
nubere eſt damnabile.xxvii.diſ.vouētibus. Virgines poſt
conſecrationē nubētes adultere ſunt ⁊ inceſte ⁊ ſacrilege.
xxvii.diſt.c.vlti.xxvii.q.i.virginibus. Profeſſa virginitatē
iudicans nuptias anathema ſit.xxx.diſt.ſi quis ꝓpter.⁊.c.
ſi quis vel.et.xxxi.diſt.quicūꝗ. ¶ F Quid ſi aliquis for
nicariā deflorauit: cū qua poſtmodū contraxit: nūquid po
terit poſtmodū promoueri? Tenet Io.t.⁊ Ber. Bar.dixit.
in ſua queſtione dn̄icali que incipit/ aliquis cognouit vir-
ginē. Et Ray. ⁊ Io.an.in.c.clerici qui.de vi.⁊ hone.de.lib.
vi. ꝙ talis poterit ꝓmoueri poſt mortē iſtius. vt no.xxx.q.
v.qualis.de cleri.cōiu.ſane.de biga.debitum. in vlti.gloſ.
Ego aūt poſt Hugo.et Oſtiē.⁊ Io.de ſinito et Archidia.
teneo cōtra. ꝙ talis tāꝗ bigamus nō valeat promoueri.⁊
hoc per illa.c.expreſſa.xxxiii.di.q: ſunt.ibi. Nec eā virginē
perueniſſe ad eū.xxxii.diſt.nemo.ibi. Unicā ⁊ virginē vxo
rē habuerit. vbi de hoc.⁊.xxxiii.diſt.maritū.ibi. Nec eū qui
dē qui vnā cōcubinā ⁊c. vbi de hoc.⁊.xxxiiii.di. curādū.ibi.
Qui vxorē virginem non duxerit.⁊.c.ſeq. precipimus.ibi.
Qui virginē nō eſt ſortitus vxorem.⁊.lxxxvii.diſt.quicūꝗ.
ibi. Una tantū et ea quā virginē cōmuni per ſacerdotē be
nedictione percepit vxore contētus.⁊.xxx.q.v.qualis.ibi.
Virgo caſta ⁊ deſpōſata in virginitate.⁊ pall.c.clerici.ibi.
qui cū vnicis ⁊ virginibus cōtraxerūt. vbi tacite iure nouo
videt̃ hec opinio approbari. Ratio eſt ꝓpter prerogatiuā
matrimonii: q: maritus eſt talis corrupte: ⁊ nō agit̃ hic de
peccato: ſed de ſacramēti ſanctitate.xxvi.diſ.acutius. Alia
ratio valida ſm Archidia. eſt q: carnis cōmiſtio ſignificat
conformitatē diuine ⁊ humane nature: que contracta fuit
in vtero virginali: factā per myſteriū incarnationis. ex̃ de
biga.debitū. Quū ergo hoc factū fuerit in vtero virgina-
li et actus conſummatus id ſignificet: oportet ꝙ conſum
matio ſit facta in vtero virginali: qđ eſſe nō poteſt ſi antea
eam corrupiſſet. et ad hoc etiā facit.xxxii.diſt. ſeriatim. ibi.
Vxorem ducere virginē ⁊c. In hac ſentētia etiam reſidet
Hoſ.in preall.c.ſane. Et ratio eſt ſm cū q: incipit eſſe ma-
ritus corrupte. vt in iuribus predictis. de hoc no. Archidi.
in pall.c.nemo.⁊.c.qualis.⁊.c.clerici qui.li.vi. ¶ G Itē
hic quero an abbatiſſa debeat eſſe virgo? Et caſus expreſ-
ſus eſt ꝙ ſic.xx.q.i.iuuēculas.⁊ no.xxxi.q.i.quō.in gloſ.non
ideo. et ꝓ hoc facit.i.q.vii.ſi quis oēm.ibi. Nouimus pecca
tricem prius Mariā. poſt conuerſionē ꝗuis ſancta et ca-
ſta: tn̄ inter diaconiſſas cōputata non eſt. facit.xxvii.diſt.c.
vlti. Sed cōtra videtur q: corrupta poteſt eſſe diaconiſſa.
xxviii.q.i.ſi quis rapuerit.in ſi.facit.lxxviii.diſt.nemo preſ
byter. Dico ꝙ de bono et equo eſt et honeſto/ꝙ abbatiſſa
ſit virgo: q: virginibus habet preeſſe: ⁊ ad virginitatē hor-
tari: qđ corrupte ſic nō cōpetit. arg.op.xxv.di.c.vlti.⁊.xxvi.
diſt.c.vlti.lxi.diſt.c.ii.in ſi. Vidua tn̄ hodie de facto abba-
tiſſa ſit ⁊ fieri pōt. arg.ex̃ de eta.et quali.tuam. Et tunc ſm
Hugo. cōſecranda non eſt.xxvi.diſt.acutius. Et in hac ſen
tētia videtur eſſe Archidia.in preall.c. iuuēculas. Dicunt
aūt virgines a virore. vel dicta eſt virgo a viridiori etate.
vel ab incorruptione quaſi virago. ꝙ adhuc ignorat femi
neā paſſionē. ſm Papi. Et dicitur virago a viro/quaſi vir
ſit ⁊ virū agit. ſm Hugui.in deriuationibus.argu.ad hoc
xxxii.q.vii.§.ſed illud.ver. hic ſi quis. Cū virgine cōmittit̃
ſtuprū proprie etiam volūtate vtriuſꝗ.xxxvii.q.i.§.cū er-
go.ver.ſtuprum. ex̃ de adulte.c.ii. Et ibi no. in.i. de ciuitate
dei. ꝙ mēbra illa poſſunt diuerſis caſibus vulnerata vim
perpeti: et medici aliquando ſaluti opitulantes hec ibi fa-
ciunt que horret aſpectus. Obſtetrix virginis cuiuſdā in-
tegritatem manu velut explorās dum inſpicit perdidit. Nō
opinor quēꝗ tam ſtulte ſapere: vt huic periſſe aliquid exi-
ſtimet: etiam de ipſius corporis ſanctitate: ꝗuis membri
illius integritatem iam perdidit. Ita ergo virginitas nō
conſiſtit in carnis incorruptiōe. Preterea corruptio car-
nis maxime in ſeminis reſolutione conſiſtit: que poteſt fie
ri ſine concubitu: ſiue in dormiendo.vi.diſt.teſtamentum.
ſiue in vigilando. ſed ſine concubitu nō videtur perdi vir
ginitas. Dicit enim Augu.in lib. de virginitate/ꝙ virgina
lis integritas et per piam continentiam ab omni concubi
tu immunitas angelica portio eſt. Sed contra eſt qđ Au-
gu.in eodem lib.dicit/ꝙ virginitas eſt continentia in qua
integritas carnis ipſi creatori anime ⁊ carnis vouetur/cō
ſecratur/ſeruatur. Dicendum ꝙ pudicitia virginalis ſicut
et quelibet virtus eſt quidem eſſentialiter in anima natu-
raliter: et ſubſequenter in carne. vnde Augu. dicit in libro
de virginitate/ꝙ virginitas in carne ſeruetur: ac per hoc
corporalis: ſed tamen ſpiritualis eſt quam vouet ⁊ ſeruat
continentia pietatis. Ad hanc ſolutionem faciunt.xxxii.
q.v. ita ne.c. de pudicitia. et.c. ille. Delectatio autem que
eſt ex ſeminis reſolutiōe dupliciter poteſt cōtingere. Uno
modo vt procedat ex mentis propoſito: ſiue fiat per con-
cubitum/ſiue ſine cōcubitu. Matthei.v. ad hoc facit.xxxii.
q.v. ſicut peccatum. et.c.qui viderit.xxvii.q.i. nec aliqua.
Alio modo poteſt prouenire preter propoſitum mentis:
vel in dormiendo/vel per violentiam illatam cui mens
non conſentit: ꝗuis caro delectationem experiatur: vel
etiam ex infirmitate. vt patet in iis qui fluxum ſanguinis
vel ſeminis patiuntur. Et ſic nō perditur virginitas: quia
talis pollutio non accidit ex propoſito quod virginitas
excludit. Ad hoc faciunt omnia capitula.xxxii.q.v.a princi
pio vſꝗ ad.§. ſequen. ꝗuis. ¶ Ad ſecundum videtur ꝙ
virginitas ſit illicita. quia contra preceptum dei Geneſ.i.
Creſcite et multiplicamini ⁊c. Item ſm maximum Vale-
rium ſm leges antiquorum puniebantur qui celibem vi-
tam ducebant. Et Auguſtinus ait de Platone ꝙ in vera
religione ſacrificabat vt perpetua eius continentia tamꝗ
peccatum abhorreretur. Sed dicendum ꝙ virginitas eſt
licita et perfecta: quia nullum peccatum cadit ſub conſi-
lio. dicitur enim.i. ad Corinthios.vii.cap. De virginibus

An abbatiſſam oporteat eſſe virginē.

autem preceptum domini non habeo: conſilium autẽ do. xxviij.q.j.ſic enim. Hoc autem conſilium eſt vt liberius diuine cõtemplationi vacetur.j.ad Coꝛinth.vij. Mulier innupta ⁊ virgo cogitat que domini ſunt: vt ſit ſancta in coꝛpoꝛe et ſpiritu. Preceptum aũt illud Geñ. Creſcite ⁊ multiplicamini, reſpicit totam multitudinem hominũ. Cui neceſſarium eſt non ſolum ꝙ multiplicetur coꝛpoꝛaliter: ſed ſpiritualiter, quia ſm Ambꝛo. Nuptie replent terram. Uirginitas paradiſum. xxxij.q.j.nuptie. facit.xxxiij.q.v.tũc ſaluabitur.

An virginitas diſcẽda ſit virtus,

⸿ Ad tertium dicendum ꝙ non videtur ꝙ virginitas ſit virtus: quia omnis virtus per penitentiam reparatur.arg.l.diſt.ferrum.ſed virginitas non reparatur per penitentiã.xxxij.q.v.ſi paulus. Preterea nulla virtus perditur ſine peccato: ſed virginitas perditur ſine peccato: qꝛ per matrimonium.ergo ⁊c. Sed cõtra eſt quod dicit Ambꝛo.in lib.de virginitate. Inuitat virginitatis amoꝛ vt aliquid de virginitate dicamus: ne veluti tranſitu quodam perſtricta videatur: que pꝛincipalis eſt virtus. Dicendum ſm Tho. ꝙ virginitas eſt quedã ſpecialis virtus: habens ſe ad caſtitatem ſicut magnificẽtia ad liberalitatẽ. Et hoc facit pꝛopoſitum ſanctum ab omni actu venereo abſtinendi. Augu.in lib.de virginitate. Nec nos in virginibus pꝛedicamus ꝙ virgines ſunt: ſed ꝙ deo dicata pia continentia virgines ſunt. Qꝛ virtus ſit virginitas clarũ eſt in pꝛealle.c.de pudicitia.et.c.ita ne.xxxij.q.v. Ad illud quod dicitur ꝙ non reparatur per penitentiam: dicendum eſt. Per penitentiam reparatur quãtum ad illud quod eſt foꝛmale in virtute: non autem quantum ad id quod eſt materiale in ipſa. Circa materiam autẽ virginitatis eſt aliquid qđ miraculoſe poterit diuinitus reparari: ſcꝫ integritas membꝛi quam dicimus accidẽtaliter ſe habere ad virginitatẽ. Aliud autem eſt quod nec miraculo reparari poteſt: vt.ſ. qui expertus eſt voluptatem veneream fiat nõ expertus. Non enim deus poteſt facere vt ea que ſunt facta non ſint facta. ſm Tho. vide quod legitur ⁊ no.xxxij.q.v.ſi paulus. ibi. Quum omnia poſſit deus: ſuſcitare virginem non poteſt poſt ruinam. et in gloſ.ideo dicit. ⸿ Ad illud quod dicitur ꝙ perditur ſine peccato. Ad hoc dicendum ꝙ quum ſit virtus: nũꝙ perditur ſine peccato: quia caſtitas eſt ſuo modo cũ pꝛopꝛia vxoꝛe.xxxi.diſt.in cena. facit.xxxij.q.ij.§.ſ. ver.beata.

An virginitas matrimonio ſit pꝛeferenda,

⸿ Ad quartũ videtur ꝙ virginitas non ſit excellentioꝛ matrimonio. dicit enim Augu.in lib.de bono cõiugali. Non impar meritum continentie eſt in Ioãne qui nullas expertas eſt nuptias: ⁊ in Abꝛaam qui filios generauit. facit.xxxij.q.iiij.quis ignoꝛet.de peni. diſt.ij. ſi enim. ver.memento. Item coniugium oꝛdinatur ad bonũ commune: ſed virginitas ad bonum pꝛiuatum: ſed commune pꝛeferendum eſt.vij.q.j.ſcias.cum concoꝛ. Augu.in lib. de bono cõiugali. Quod eſt cibus ad ſalutẽ hominis, hoc eſt concubitus ad ſalutem humani generis. virginitas oꝛdinatur ad bonum ſpeciale: vt vitent tribulationẽ quam ſuſtinent coniugati.j.ad Coꝛinth.vij. Sed cõtra eſt quod dicit Augu.in lib.de virginitate. Certa ratione ⁊ ſanctarum ſcripturarũ authoꝛitate nec peccatũ eſſe nuptias inuenimus: nec eas bono vel virginalis continẽtie, vel etiam vidualis equamus. Hiero.ad Pammachium. Tantum intereſt inter nuptias et virginitatem: quantũ inter nõ peccare et benefacere: immo (vt leuius dicamus) quantũ inter bonũ ⁊ melius. illa cõparatur ſpinis: iſta roſis. ⸿ Reſpondendũ eſt ꝙ ſicut patet in lib. Hiero. contra Iouinianum: hic erroꝛ fuit Iouiniani: qui poſuit virginitatem nõ eſſe matrimonio pꝛeferendã. qui erroꝛ ponitur.xxiiij.q.iij. quidam.ver. Iouinianiſte. Qui quidem pꝛecipue deſtruitur exemplo chꝛiſti: qui matrem virginẽ elegit: et ipſa virginitatem ſeruauit. Et ex doctrina apoſtoli qui.j.ad Coꝛ. vij. virginitatẽ cõſuluit tãꝙ melius bonum. Et ratione, qꝛ bonũ diuinũ eſt potius bono humano. Tum qꝛ bonũ anime pꝛefertur bono coꝛpoꝛis.xij.q.j.ſcimus.xxxviij.di. ſedulo. Tum qꝛ bonũ contẽplatiue vite pꝛofertur bono actiue. ex de regu.licet. Uirginitas aũt oꝛdinatur ad bonum anime ſm vitam contemplatiuã: que eſt cogitare ea que ſunt dei. coniugium autẽ oꝛdinatur ad bonum coꝛpoꝛis: qđ eſt multiplicatio generis humani: et pertinet ad vitã actiuã: quia mulier et vir in matrimonio viuẽtes, neceſſe habent cogitare que ſunt mũdi. vt patet per Apoſtolũ.j. ad Coꝛ. vij. vnde indubitanter virginitas pꝛeferenda eſt continẽtie coniugali. Ad illud de coniugio Abꝛaam dicendum ꝙ meritum non ſolũ penſatur ex genere actus: ſed magis ex animo operanti. Habuit autẽ Abꝛaam animum ſic diſpoſitum vt paratus eſſet virginitatẽ ſeruare: ſi tẽpoꝛi fuiſſet congruum. quia ſm Augu.in lib.de bono cõiugali. Abꝛaã in habitu habuit cõtinentiã quã in opere Ioãnes habuit. Ad aliud dicendum ꝙ bonum commune potius ſit bono pꝛiuato: ſi ſit eiuſdem generis: ſed poteſt eſſe ꝙ bonũ pꝛiuatum ſit melius ſm genus ſuũ. Et hoc modo virginitas deo dicata pꝛefertur fecũditati carnali. vnde Augu.in lib. de virginitate dicit, ꝙ fecunditas carnis etiam illarũ que in hoc tẽpoꝛe nihil aliud in cõiugio ꝙ pꝛolẽ requirũt quã mancipẽt chꝛiſto: ꝓ amiſſa virginitate cõpẽſari non poſſe credenda eſt.

Utrũ virginitas ſit maxima virtutũ

⸿ Ad quintũ videtur ꝙ virginitas ſit maxima virtutũ. vnde Cypꝛianus dicit ꝙ eſt illuſtrioꝛ poꝛtio gregis chꝛiſti. Itẽ maxima eſt virtus cui maximũ debetur pꝛemiũ: ſed fructus cẽteſimus debetur virginitati. Mat. xiij. in gloſ. Preterea tãto virtus maioꝛ eſt: quanto per eã aliquis amplius chꝛiſto cõfoꝛmat: ſed maxime aliqs chꝛiſto per virginitatẽ confoꝛmat. Apoc. xiiij. dꝛ de virginibus ꝙ ſequũtur agnũ: et cantãt canticũ nouũ ⁊c. Sed Aug. cõtra in lib.de virginitate videt dicere. Nemo quantũ puto auſus fuit virginitatẽ pꝛeferre monaſterio. Et in eodẽ lib. dicit. Preclariſſimũ teſtimoniũ ꝑhibet eccleſiaſtica authoꝛitas in qua fidelibus nomẽ ſit quo loco martyꝛes et quo defuncte ſanctimoniales ad altaris ſacramenta recitent. Per qđ dat intelligi ꝙ martyꝛiũ virginitati pꝛefert ⁊ ſimiliter monaſterij ſtatus. ⸿ Rñdeo ꝙ aliqđ põt dici excellẽtiſſimũ dupliciter. Uno modo in aliquo gñe. et ſic virginitas eſt excellẽtiſſima. ſ. in genere caſtitatis. trãſcẽdit enĩ caſtitatẽ vidualẽ ⁊ coniugalẽ. Et qꝛ caſtitati attribuit decoꝛ: ideo virginitati ꝑ cõſequens attribuit maxima pulchꝛitudo ⁊ excellẽtiſſima. Unde Amb. dicit in lib.de virginitate. Pulchꝛitudinẽ qs põt maioꝛẽ exiſtimare decoꝛe virginis que amat a rege: ꝓbat a iudice: cõſecrat deo: ſemꝑ ſpõſa: ſemꝑ innupta: ⁊ ſic loquũtur pꝛima ar. Alio modo põt dici aliqđ excellẽtiſſimũ ſimpliciter. ⁊ ſic virginitas nõ eſt excellẽtiſſima virtutũ. Semꝑ enĩ finis excellit id qđ eſt ad finẽ: ⁊ quãto aliqđ efficacius oꝛdinat ad finẽ tãto meliꝰ eſt. Finis aũt ex quo virginitas laudabilis reddit: eſt vacare rebus diuinis. vt dicit Apłs. ⁊ dictũ eſt. ſ. Uñ ipe virtutes theologice ⁊ etiam virtus religionis, quarũ actus eſt ipſa occupatio circa res diuinas: pꝛeferunt virginitati. Similiter ⁊ vehemẽtius operant ad hoc ꝙ inhereãt deo martyꝛes: qui ad hoc poſtponũt pꝛopꝛiã vitã: et viuentes in monaſterijs: qui ad hoc poſtponunt pꝛopꝛiã voluntatẽ ⁊ oĩa que pñt habere: ꝙ virgines: que ad hoc poſtponunt venereas voluptates: ⁊ ideo ſimpliciter virginitas nõ eſt maxima virtutũ. Illud de Cypꝛiano verũ eſt ꝑ cõparationẽ ad viduas ⁊ cõiugatas. ⸿ Ad aliud dicẽdũ ꝙ cẽteſimus fructus attribuit virginitati. ſm Hiero. ꝓpter excellẽtiã quã hꝫ ad viduitatẽ cui debetur.lx. ⁊ ad matrimoniũ cui debetur.xxx. Sed ſicut Augu. dicit in lib.de queſtionibus euangelij. Cẽteſimus fructus eſt martyꝛum. ſexageſimus virginũ. trigeſimus cõiugatoꝛ. ⸿ Ad aliud dicẽdũ eſt ꝙ virgines ſequũtur agnũ quocũꝙ ierit: qꝛ imitãtur chꝛiſtũ nõ ſolũ in integritate mẽtis: ſꝫ etiã in integritate carnis. vt dicit Aug.in li.de virgini. ⁊ ideo in pluribus ſequunt agnũ. nõ tñ opoꝛtet ꝙ magis de pꝛopinquo: qꝛ alie virtutes faciũt ꝓpinquius inherere deo ꝑ imitationẽ mẽtis. Canticũ aũt nouũ qđ ſole virgines cãtãt: eſt gaudiũ qđ habẽt de integritate carnis ſeruata. ſm Grego.et.ſ.dixi. Et ſuper illud Apoc.xiiij. Cãtabũt cãticũ nouũ. dicit gloſ.interlinearis. de integritate aĩe ⁊ coꝛpoꝛis exultant.

Virgi nalis ex cellentie teſtimo nia.

EXcellentia autem virginum et dignitas ſic
ſumpta ſicut dictū eſt/quadrupliciter mani
feſtat. Primo q: ipſe ſunt ſingulares ſpon
ſe eterni regis ſicut dicebat beata Agne
virgo.vnde Ambꝛo.ſ.§. primo. Reſpon⸗
deo.Pulchꝛitudinē quis pōt ⁊c. Secūdo quia cōparā⸗
tur angelis.vt dictū eſt.ſ.ſepe. Ambꝛo.Virginitas cōdi⸗
tionem humane nature ſupergredit.per quā hoies ange
lis aſſociant.maioꝛ eſt tamen victoꝛia virginū ꝙ angelo
rum.angeli em̄ ſine carne viuunt:virgines vero in carne
triumphant. Tertio q: illuſtrioꝛes ſunt fidelib⁹ vniuer⸗
ſis.Cypꝛian⁹. Virginitas eſt flos eccleſiaſtici germinis:
dec⁹ atq; oꝛnamentū gratie ſpūalis:lete indoles laudis/
⁊ honoꝛis:opus integrum atq; incoꝛruptum dei: imago
rurſus dei:ſanctimonia dei: illuſtrioꝛ poꝛtio gregis chꝛi⸗
ſti. Quarto q: pꝛeferūtur cōiugatis vt dictū eſt.Hec au
tem excellentia quam habet virginitas reſpectu copule
coniugalis:ptz ex multiplici cōparatione ad ipſam. Illa
em̄ impinguat ventrem:iſta mentē.Augu.Generoſi⁹ ele
git in carne vitā iam imitari angeloꝝ:ꝙ ex carne numerū
augere moꝛtalium.¶ I Siquis ſeduxerit virginē:cō⸗
cubueritq; cū ea:dotabit eā habebitq; vxoꝛem. Si vero
pater dare noluerit:reddet pecuniam iuxta modū dotis
quā virgines accipere conſueuerūt.Exo.xxij. et de adul.
c.j.⁊.ij.xxxvj.q.ij.tria.Qui per vim defloꝛat vginē:capite
punitur.inſti.de publi.iudi.§.ſi autē.Si autē attentat ſa⸗
cratam virginē etiā ad matrimoniū:ſimiliter capite pu⸗
nitur.de peni.diſt.j.in.l.canonizata.ſiqs non dicā.⁊.xxxvj.
q.ij.ſiquis.ij.Canones execrantur.xxxvj.q.ij. raptoꝛes. c.
ſiquis virginē.De triplici genere eunuchoꝝ.Mat.xix.et
xxxij.q.v.tunc ſaluabit.al's eſt ſub.c.q ſitit.¶ K Quo
modo autem ſtatus virginalis puriſſimus in ecclia ſan⸗
cta quodāmodo cecidit a ſua puritate clarum eſt:quia ſa
crate virgines in monaſterijs aut coꝛpoꝛaliter per peſſi⸗
mas familiaritates ⁊ carnales ſeculariū clericoꝝ et ma⸗
xime religioſoꝛum quoꝛūdam deuotiones/aut per coꝛru
ptos ſenſus ⁊ mentes libidinoſam ſpūaliter coꝛruerunt.
Alique etiam earū pꝛimā fidem irritam facientes.xxvij.
q.j.c.j.⁊.ij. ſe inceſtis ⁊ adulterinis et ſacrilegis nuptijs
tradiderūt.aliq̄ties in ſemetipſis indicēdā turpitudinē
ſceleſtiſſimis ⁊ execrabilib⁹ modis et actibus operantes
Alie etiā virgines in ſeculo ſe voto chꝛiſto in virginitate
ſeruire vouētes/et alie virgines maritande male a parē⸗
tibus cuſtodite modis ſimilibus coꝛruerunt:⁊ in virgini
tate deſponſate non fuerunt. ſed floꝛem virginitatis im⸗
pudici alij rapuerunt.vt pꝛophetie antique de ruina vir
ginum iſto tempoꝛe ſint complete.Thꝛen.j.Virgines ei⁹
ſquallide. ibi expoſui. in iſta. ij.parte in arti. iiij. in litera
deleth.Et ibi. Virgines abierunt in captiuitatem. ibi ex⸗
poſui in litera Sade.in.iiij.ar.Et Thꝛeno.ij. Deſtruxit in
furoꝛe ſuo munitiones virginis iuda.ibi expoſui in litera
beth.in.v.ar.Et ibi. Abiecerunt in terra capita ſua virgi⸗
nes hieruſalem.ibi expoſui in litera Ioth.in ar.⁊ ibi.Cui
exequabo te: ⁊ conſolaboꝛ te virgo filia ſion? et.j. Quis
meditabitur tui? ibi expoſui. ⁊ ibi. Virgines mee cecide⸗
runt in gladio.ibi expoſui. Humiliate ſunt virgines per
coꝛruptionē. Thꝛen.v.ibi. Mulieres in ſion humiliaue⸗
runt:⁊ virgines in ciuitatibus Iuda. ibi expoſui in oꝛa⸗
tione Hiere. Recoꝛdare.i.viij.ar.¶ L Vere hodie vir
gines ad incremētū nō ſunt perducte.Eſa.xxiij.circa pꝛi.
⁊ ibi. Non adijcies vltra vt gloꝛieris calumniā,ſuſtinens
virgo filia ſidonis.Oblita eſt hodie virgo oꝛnamenti ſui
ſcilicet pudicitie.Hiere.ij.Hodie multe vgines filie Ba⸗
bylonis.j. ↄfuſiōis/q̄b⁹ dicit Eſa.xlvij. Deſcende:ſede in
puluere virgo filia Babylonis.non eſt ſoliū ⁊c. que ver⸗
ba ponuntur ⁊ exponūtur.xxxij.q.v.ſi paulus.Hiero. Pe
rijt ergo ⁊ mente virginitas. Iſte virgines ſunt male vir
gines carne ⁊ non ſpiritu.virgines ſtulte q̄ oleū nō habē
tes excluduntur a ſpōſo.Si autē ⁊ ille q̄ virgines ſunt ob
alias tamen culpas virginitate coꝛpoꝛū nō ſaluantur:q̄d

Virgi nalis pu ritas plu rimū la befacta uel.

ſiet illis que pꝛoſtituerūt membꝛa chꝛiſti:et mutauerunt
templū ſanctiſpiritus in lupanar?xxxij.q.v.ſi paulus. Itē
de iſtis malis virginibus Cypꝛianus.Si incoꝛrupta inuē
ta fuerit virgo ea parte qua mulier poteſt eſſe:poterit ta
men ex alia parte coꝛpoꝛis peccaſſe que coꝛrumpi poteſt:
⁊ tamen inſpici non poteſt.certe ipſe concubitus. ipſe cō⸗
plexus. ipſa cōfabulatio ⁊ oſculatio ⁊ coniacentium duo
rum turpis et feda doꝛmitio quantum dedecoꝛis ⁊ cri⸗
minis confitetur?Si ſuperueniens maritus ſponſam ſuā
iacentem cum altero videat:nōne indignatur ⁊ fremit:⁊
per zeli doloꝛem poꝛtat gladium in manu ſua?⁊ chꝛiſtus
dominus ⁊ iudex noſter quum virginem ſuam dicatā ſibi
⁊ ſanctitati ſue deſtinatam iacere cum altero cernit:quā⸗
tum indignatur ei et iraſcitur .xxvij.q.j.nec aliqua. Qui
autem cum muliere ſanctificata mechatus fuerit:deponē
dus eſt ſi eſt clericus.ſi laicus:excōmunicandus.xxvij.q.j.
ſiquis epiſcopus. Innocen. Si apoſtolus.j.ad Timo.v.
illas que a pꝛopoſito viduitatis diſcederent/dixit eas ha
bere damnationem:quia pꝛimam fidem irritam fecerunt
quanto magis virgines que pactionis ſue fidem minime
ſeruarunt.xxvij.q.j.he vero. De his etiam malis virgini
bus deo ſanctificatis ⁊ de pena earū quū coꝛruūt ⁊ earū
coꝛruptoꝛib⁹.xxvij.q.j.ipudicas.cū.ij.c.ſeq.c. ſiquis ſacro
c.ſiqua virgo.c.diaconiſſam.c.quotquot.c. virgines. c.ſi⸗
quis rapuerit.De pꝛhibita familiaritate ⁊ periculoſa mo
nacharum.xiij.q.ij.diffinimus.c.in decima actiōe. Et cle⸗
ricoꝝ.lxxxj.diſt. ad reatū epiſcopi.

¶ Articulus.lxxxiiij.

EXpedito longe late:

ꝙ tractatu fundamēti omniū ſtatuum in ec⸗
cleſia ſancta dei ⁊ eoꝝ quantum ad vitam ⁊
puritatem in hoc lachꝛymabili tempoꝛe infe
lici vniuerſali ruina:q: ſcribitur.ij. Paralipo.vij.ꝙ quum
templum cōpleſſet Salomon fundens pꝛeces: deſcendit
ignis de celo:⁊ deuoꝛauit holocauſta ⁊ victimas. Ideo in
fine iſtius operis q̄d chꝛiſtus Salomon pacificus rex.eē
in pꝛohem̄.decre.rex pacificus.gratia ſua incepit:⁊ perfe
cte cōpleuit:matrē meam vniuerſalem eccleſiam gemiti⸗
bus ⁊ ſuſpirijs genuflexus humiliter interpello:ꝙ pꝛeces
magis mentales ꝙ vocales.de con.di.v.mediocriter. fun
dat ad ſponſum ſuum. Eph.v.xxvij.q.j.nuptiarum. chꝛi⸗
ſtum.ꝙ ſicut in eccleſia pꝛimitiua miſit ignem.i.ſpiritum⸗
ſanctum ſuper eam cū ſeptem ſuis donis. Act.ij.de conſe.
di.iiij.pꝛopꝛie.xxiij.q.iiij.ea vindicta.vt eam ſibi ſacroſan⸗
ctum tabernaculū conſecraret:eam mundans illuminās
foꝛtificans ⁊ in ſua gratia igniens et confirmans: ſic mi⸗
ſertus eius quaſi vidue bonis filijs. Luc.vij.de peni.diſt.j.
impoꝛtuna.in tanta eius vite ruina mittat iterum ſpiri⸗
tuſſancti gratiam cum ſuis donis ſuper eam ad eam mū⸗
dandam ⁊ ſibi ſponſam legitimā conſecrandam non ha⸗
bentem maculam neq; rugam.ad Ephe.v.xxxij.q. iiij.re⸗
currat.¶ A Et ideo in calce iſtius operis de.vij.donis
ſpirituſſancti de quibus Eſa.xj.in pꝛin.de quib⁹ multi alij
tractauerūt:ſed de allegationibus iuris ſe non intromi⸗
ſerunt:cum iuriū fundamento bꝛeuiter adnotabo.vt per
eius gratiam in ſancto ſuo ſtatu antiquo et debito refoꝛ⸗
metur:⁊ placeat ſponſo ſacrificium ſponſe:ſicut a diebus
antiquis.Malach.iij.l.di.purgabit.q̄d tempus ante ad⸗
uentum beſtie.Apoca.xj.⁊.xiij.antichꝛiſti pꝛoculdubio eſt
venturum. Et ſicut ſponſus eius chꝛiſtus de ſpirituſan⸗
cto conceptus.Luc.j.ad menſuram ſpm̄ſanctum non rece
pit. Ioan.iij.ſed ſuper eum plenitudo deſcendit ⁊ manſit
Ioan.j.et requieuit cum donis ſuis.vt pꝛe.c. Eſa.xj.ſic et
ipſa ſancta eccleſia ſponſa ſua ſm̄ ſuam menſuram recipi
at dona eius:⁊ renouetur per eum.vt dicatur pſ.xlv.Sā⸗
ctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus.¶ Effectus au
tem ſpirituſſancti rectiſſime dona vocātur ⁊ ſeptifoꝛmis
gratia ſpirituſſancti. Quum enim ſpirituſſanctus boni⸗
tas,Sapiē.x.ſit,ſe ⁊ ſua liberaliſſime cōmunicans: ideo

Spiri tuſſancti dona.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN